

Verenigingsnieuws

Roely Bos

Tijdens de voor-en-door-leden presentatie op de nieuwjaarsborrel van 2013 werden de twee wisseltrofeeën Gierzwaluw en Bosuil, vormgegeven door Zweitse Scheeringa, uitgereikt aan Bep Scheen en Erik Hölischer. Bep hield een roerende voordracht over het wedervaren van jonge eendenpulletjes eind december en Erik toonde zijn humoristische kijk op lichamelijk ongemak tijdens het vogelen.

De Algemene Ledenvergadering vindt dit jaar plaats op dinsdag 16 april. In het verleden kreeg u deze uitnodiging samen met het jaarverslag in een aparte brief. Dit doen we nu anders. Het jaarverslag kunt u voortaan lezen op onze actuele en kleurige site (vo-gelsamsterdam.nl), dat veel papier-, druk- en verzendkosten bespaart. Op de ALV zal een aantal papieren exemplaren van het jaarverslag liggen. De uitnodiging met de agenda gaat bij deze Gierzwaluw. Tevens is de acceptgiro voor de contributie van 2013 bijgevoegd. Er kan een incassomachtiging worden ingevuld en opgestuurd, dan heeft u voortaan geen omkijken meer naar de overmaking.

Misschien is het u al opgevallen: De Gierzwaluw is aan zijn vijftigste jaargang bezig. Een halve eeuw, een gouden jubileum, het tiende lustrum, er zijn heel wat titels voor te verzinnen. We hopen dit heuglijke feit dit jaar met wat feestelijkheden te omkleden en hopen tevens ons vierhonderdste lid te verwelkomen. Dat zal wel lukken, want elk jaar wordt onze vereniging groter, niet in de laatste plaats te danken aan onze vogelcursus, die ook dit jaar weer volop gevolgd wordt.

De nieuwe Bosuiltrofee

FOTO: ROELY BOS

Halsbandparkieten en strenge vorst een hypothese

John van der Woude

In een rapport over de populatieontwikkeling van de Halsbandparkiet in Nederland heeft Sovon (rapport 2010/10) geprobeerd een verband te leggen tussen de aantalsfluctuaties en de 'strengheid' van de winters. Even afgezien van de vraag of de tellingen altijd volledig waren, zijn er inderdaad opvallende schommelingen in de groei geweest. Omdat deze schommelingen te maken kunnen hebben met sterfte door vorst (de Halsbandparkiet is tenslotte een subtropische vogel), heeft Sovon ze vergeleken met het zogenaamde IJnsen-getal van de verschillende winters. Het vorstgetal van IJnsen is een maat voor de 'strengheid' van een winter (niet te verwarren met strenge vorst = temperatuur onder $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$).

Daarbij bleek de correlatie tussen de aantallen Halsbandparkieten en het IJnsen-getal tamelijk zwak te zijn. Dat kan betekenen dat de vogels weinig last hebben van een 'strenge' winter, maar het kan ook betekenen dat het IJnsen-getal niet zo'n goede vergelijkingsbasis is bij dit werk. De bekende bezwaren tegen het IJnsen-getal zijn a. dat nachten met een minimum temperatuur van $-1\text{ }^{\circ}\text{C}$ even zwaar meetellen als nachten met $-9\text{ }^{\circ}\text{C}$, en b. dat aanhoudende vorst, hoe licht ook, onevenredig zwaar meetelt in de formule van IJnsen. Ik denk niet dat Halsbandparkieten wakker liggen van aanhoudende lichte vorst, en misschien ook niet van matige vorst (-5 tot $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$). Dat heb je in hun oorsprongsgebied, waar ze tot 1600 m hoogte voorkomen, ook wel. Bij echt strenge vorst (dus onder $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$) zou het wel eens anders kunnen liggen.

Halsbandparkiet in de sneeuw

FOTO: RUIJAN ALLOUWARE, nieuwe custer, 10-2-2013

Daarom heb ik de aantallen Halsbandparkieten van de gemeente Amsterdam, zoals geteld op de slaappleatsen, eens vergeleken met het optreden van strenge vorst op het dichtstbijzijnde KNMI meetstation, te weten Schiphol. Hieronder staan de getelde totalen van de Halsbandparkiet in Amsterdam zoals aangegeven in het artikel van Frank van Groen (De Gierzwaluw maart 2012), aangevuld met de tellingen van december 2012 en februari 2013. De tellingen van december 2011 en januari 2013 heb ik wegens telproblemen buiten beschouwing gelaten.

maand/jaar	aantal
november 2004	1800
2006	1950
januari 2010	3776
januari 2011	3486
januari 2012	5290
december 2012	3829
februari 2013	2263

De aantallen nachten op Schiphol met strenge vorst (minimumtemperatuur onder de -10 °C; tussen haakjes zijn ook de nachten van -9 °C meegenomen) sinds 1998 zijn:

maart 2005	3 nachten
januari 2010	3 nachten
december 2010	2 nachten (plus 2 nachten van -9 °C)
februari 2012	7 nachten
januari 2013	1 nacht (plus 1 nacht van -9 °C)

Hieruit concludeer ik met de nodige armslagen, en uitgaand van redelijk volledige tellingen, het volgende:

1. De snelle groei van Halsbandparkiet van eind jaren '90 tot november 2004 is tussen 2004 en 2006 mogelijk wat afgezwakt doordat er voor het eerst sinds 1997 strenge vorst optrad in maart 2005.
2. De lichte terugval van januari 2010 tot januari 2011 is mogelijk te verklaren uit de zeer koude nachten van december 2010.
3. De sterke groei van januari 2011 tot januari 2012 kan samenhangen met het uitblijven van strenge vorst in die periode.
4. De sterke terugval van januari 2012 tot december 2012 kan veroorzaakt zijn door de zeven nachten met strenge vorst in februari 2012.
5. De verdere terugval van december 2012 tot februari 2013 kan geheel aan telproblemen te wijten zijn door zich verplaatsende slaappleatsen, maar het kan deels ook te maken hebben met de strenge vorst in januari 2013.

Nachten met strenge vorst (temperaturen onder de -10 °C) zijn dus een mogelijke verklaring voor schommelingen in de aantallen Halsbandparkieten van jaar tot jaar. Ik hoop dat biologen en statistici deze specifieke factor (veel specifiek dan het Jensen-getal voor de 'strengheid'

FOTO: RICARDO VAN DIJK, amsterdam, 18-1-2013

van een winter) mee zullen nemen in hun studies. Mocht de factor strenge vorst inderdaad een belangrijke rol spelen, dan kan dat zelfs leiden tot een 'natuurlijke beteugeling' van de aantallen Halsbandparkieten omdat het aantal nachten met strenge vorst de laatste jaren lijkt toe te nemen.

Maar bij deze studies blijft natuurlijk voorop staan dat we dan wel zeker moeten zijn van de totale aantallen Halsbandparkieten in Amsterdam. Mochten de parkieten zich over steeds meer kleine slaappleatsen verdelen, een trend die de laatste jaren zichtbaar lijkt te zijn, dan zal de telspanning omhoog moeten, willen we zeker zijn van de totalen.

Literatuur

Van Groen, F. 2012. Halsbandparkiet boert goed in de regio Amsterdam. De Gierzwaluw jg. 49 (4).

Van Kleunen A., van den Bremer L, Lensink R. & Wiersma P. De Halsbandparkiet, Monniksparkiet en Grote Alexanderparkiet in Nederland: risicoanalyse en beheer. SOVON-onderzoeksrapport 2010/10. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.